

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ГОЛОВНИХ ПОДІЙ
У СФЕРІ ОСВІТИ, НАУКИ Й КУЛЬТУРИ, ОПРИЛЮДНЕНИХ
ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ**

у липні-серпні 2018 р.

Укладач:

Годецька Т. І.

*науковий співробітник відділу наукової
реферативної та аналітичної
інформації у сфері освіти ДНПБ
України ім. В. О. Сухомлинського*

У липні-серпні 2018 р. національними засобами масової інформації оприлюднено актуальну й важливу інформацію у сфері освіти, науки й культури.

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПРОТИ ПЛАГІАТУ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України та НАПН України «Педагогічна газета» № 4 від липня-серпня 2018 р., с. 3;

- офіційного веб-сайту НАПН України:
<http://naps.gov.ua/ua/press/releases/1417/>

Нещодавно було підписано Меморандум про співробітництво між Національною академією педагогічних наук України та Товариством з обмеженою відповідальністю «Плагіат». Від Національної академії педагогічних наук України Меморандум підписав президент НАПН України Василь Кремень, від Товариства з обмеженою відповідальністю «Плагіат» – т.в.о. директора ТЗОВ «Плагіат» Ольга Бакало.

Виконавчий директор з розвитку міжнародного ринку Plagiat.pl (Варшава) Алі Тахмазов поінформував присутніх про програмне забезпечення Plagiat.pl, інтегроване з платформою Moodle, яка є найпоширенішим інструментом дистанційного навчання у світі, відкритим і вільним. Завдяки інтеграції, ті, хто користується платформою Moodle, зможуть перевіряти тексти для аналізу плагіату без необхідності входити на веб-сайт Plagiat.pl окремо. Щоб використовувати повну функціональність системи, потрібно встановити плагін Plagiat.pl, який доступний усім користувачам Moodle.

Ми наближаємося до чарівної точки з шістьма мільйонами документів, перевірених нашою системою для виникнення плагіату. Створення партнерства з одним із найбільших постачальників програмного забезпечення для електронного навчання дасть нам змогу поділитися нашим програмним забезпеченням проти плагіату з користувачами платформи Moodle в усьому світі та пришвидшити прихід цього моменту, зазначив Алі Тахмазов.

Платформу Moodle використовують більше 100 мільйонів користувачів у 228 країнах, зокрема, університети, школи, компанії та окремі особи. Платформа електронного навчання безкоштовна, постійно удосконалюється та збагачується новими функціями, які можна додати до списку вже використовуваних. Саме тому вона популярна й приваблює багатьох користувачів також у Польщі.

Алі Тахмазов підкреслив, що інтеграція з Moodle та співпраця з eThink Education є наступними кроками у сприянні та популяризації використання програмного забезпечення для боротьби з плагіатом. Перевірка оригінальності текстів сприяє незалежності творчої праці, і однією з наших цілей є спрощення та неформальність цього процесу, а саме: перевірка документів не більше 24 годин; можливість перевірки файлів у різних форматах (включаючи doc., ppt. та pdf.); порівняння з глобальними Інтернет-ресурсами та спільними документами; отримання звіту про верифікацію, який чітко показує запозичені фрагменти та показує місце запозичень.

НЕДОПУЩЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ АГІТАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від
09 липня 2018 р., с. 2;

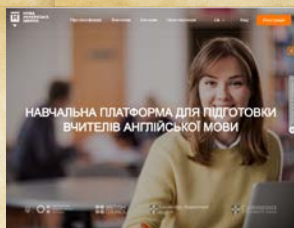
- офіційного веб-сайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/npa/list-mon-19-407-2606-2018-rokushodo-nedopushennya-politichnoyi-agitaciyi-u-zakladah-osviti>

МОН України наголошує на недопущенні будь-якої партійної агітації у закладах освіти, проведення політичних акцій та залучення до них учасників освітнього процесу, просування політичного брендингу й використання приміщень закладів освіти для розміщення громадських приймалень.

Про це зазначено в листі МОН № 1/9-407 від 26 червня «Щодо недопущення політичної агітації у закладах освіти», який надісланий обласним та Київській міській державним адміністраціям.

Міністерство нагадує, що одним з принципів освіти в Україні є її незалежність від політичних партій, громадських і релігійних організацій. Згідно із статтею 31 нового Закону України «Про освіту» політичні партії (об'єднання) не мають права втручатися в освітню діяльність закладів освіти.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від 09 липня
2018 р., с. 2;

- Програми НУШ на освітній платформі:
<https://nus-english.com.ua/>

Нещодавно відкрито онлайн-платформу для підвищення кваліфікації вчителів англійської мови – nus-english.com.ua.

Фахівці Міністерства освіти і науки України спільно з Британською Радою та Кембриджським Університетом (Cambridge University Press і Cambridge Assessment English) підготували комбінований очно-дистанційний курс, який є обов'язковим для проходження вчителями початкових класів. На платформі розміщено два великих блоки. Перший – інформаційний, призначений для ознайомлення з опціями, цілями та задачами навчальної платформи. Другий – навчальний, спрямований безпосередньо на проходження онлайн-навчання (доступний англійський варіант).

Очні тренінги (перша частина навчальної програми) успішно пройшли в усіх областях України, а дистанційний курс буде відкритим до 1 січня 2019

року. Він є безкоштовним, тож скористатися його ресурсами можуть не тільки педагоги, а й усі охочі.

СХІД І ЗАХІД РАЗОМ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від 09 липня
2018 р., с. 3;

- першого аналітичного Інтернет-
видання Львова:

https://zaxid.net/blogi_tag50977/

https://zaxid.net/trety forum mistseвого rozvitku rezultati i perspektivi_n1460233

У рамках Третього Форуму місцевого розвитку в Трускавці відбулася презентація результатів співпраці освітян родівського району Львівщини та Білокуракинського району Луганщини.

Під час дискусії «Схід і Захід разом: будуємо довіру зі шкільної парти» заступник міністра освіти і науки Павло Хобзей наголосив: «Нині очевидною є потреба «зшивання країни», однак робити це потрібно виважено і вкрай делікатно».

За словами директора департаменту освіти та науки Луганської обласної державної адміністрації Юрія Стецюка, освітяни двох областей розпочали обмін досвідом два роки тому, нині співпраця вже вийшла на новий рівень. Школи підписують меморандуми, учителі активно налагоджують відносини.

Любомира Мандзій, директор Департаменту освіти та науки Львівської ОДА наголосила, що область схвалила проект секторальної підтримки «Схід і Захід разом: будуємо довіру зі шкільної парти». На Львівщині налаштовані підтримувати й інші проекти, але головне, аби була ініціатива на місцях. За словами виконавчого директора асоціації «Ради Львівщини» Василя Лозинського у рамках проекту «Схід і Захід разом» мають виділити 13,2 мільйона гривень на ремонт і закупівлю сучасного обладнання для 15 шкіл Львівщини та 15 шкіл Луганщини й на обміни вчителями і школярами.

РІК ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від 09 липня
2018 р., с. 4;

- офіційного веб-сайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/news/z-veresnya-2018-roku-startuye-rik-francuzkoyi-movi-v-ukrayini-ministr-liliya-grinevich-zustrilasya-z-poslom-franciyi-v-ukrayini-izabel-dyumon>

Під час зустрічі міністра освіти і науки Лілії Гриневич з послом Франції в Україні Ізабель Дюмон йшлося про підготовку до заходів, що мають відбутись з вересня 2018 року в рамках Року французької мови в Україні.

Лілія Гриневич зазначила, що нині в Україні є 49 шкіл з поглибленим вивченням французької мови та 1220 закладів, де її вивчають як предмет. Позиція МОН — важливо зробити акцент на педагогах, що навчають школярів французькій мові як другій іноземній. Також міністр наголосила: «У спеціалізованих закладах у нас і так все більш ніж добре, а саме вчителі, що навчають французькій як другій іноземній, мають досконало вміти зацікавити дитину та заохотити її вивчати мову. Гадаю, відкриття можливостей для підвищення кваліфікації таких вчителів було б додатковим поштовхом».

Міністр освіти і науки запропонувала провести моніторинг підготовки вчителів французької у педагогічних вишах і навіть почати пілотний проект з модернізації програм. Серед можливостей для підтримки Року французької мови в Україні – заохочення переможців олімпіад з французької мови та підтримка вчителів французької мови, які здобудуть перемогу у відповідній номінації конкурсу «Учитель року».

Сторони домовилися, що найближчим часом буде розроблено детальний план заходів для проведення Року французької мови.

ЖИТТЯ БЕЗ КОНФЛІКТІВ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від 09 липня
2018 р., с. 8-9;

- сайту Ресурсного центру ГУРТ:
<https://gurt.org.ua/news/trainings/46308/>

Уже декілька років активно впроваджується в українських школах ненасильницький метод розв'язання конфліктів – медіація. У 2017-2018 навчальному році у 22 навчальних закладах Херсонської, Харківської, Вінницької та Волинської областей запрацювали шкільні служби порозуміння.

Нещодавно у Києві проходив Міжрегіональний форум практик шкільної медіації «Життя без конфліктів». Форум організували учасники проекту «Розвиток шкільних служб порозуміння в рамках Мережі правового розвитку». В заході взяли участь понад 160 учасників.

Для того щоб в навчальному закладі шкільна служба порозуміння почала роботу, необхідно мати фахівця, який володіючи технікою медіації, координуватиме процес (зазвичай це шкільний психолог).

Для чого потрібні шкільні служби порозуміння (ШСП), що саме вони роблять та як їх організувати, розповідають учасники проекту.

Керівник проекту Елла Петренко наголошує: «Шкільна служба порозуміння — це команда підготовлених учнів-медіаторів, які допомагають ровесникам розв'язувати конфлікти у мирний спосіб. Вони використовують відновні практики, такі як «Коло цінностей», «Медіація ровесників» тощо. Ці діти разом із координаторами (педагогами чи психологами) працюють над тим, щоб налагодити в навчальному закладі безпечне середовище».

За словами Е. Петренко, нові форми роботи потрібні, оскільки традиційні (зокрема, дисциплінарні) способи розв'язання конфліктів далеко не завжди дають очікувані результати. Шкільні ж служби порозуміння уже мають перші позитивні приклади. За відгуками батьків та адміністрації шкіл, в учнівських колективах знижується рівень агресії, молодь вчиться врегульовувати конфлікти самостійно. Медіаторами в навчальних закладах стали 250 учнів і педагогів (після спеціального чотириденного навчання). Медіацію в школах допомагають запроваджувати 42 тренери-фасилітатори, яких підготували фахівці з Інституту миру та порозуміння.

Техніка медіації будується на чотирьох основних принципах, –зазначає тренер-фасилітатор ГО «Інститут миру і порозуміння» Єлизавети Коваль, а саме:

- добровільності (розумінні, що медіатор не є суддею чи прокурором, а лише допомагає в спілкуванні),
- конфіденційності (без згоди обох сторін розголошувати результати розмови не можна),
- нейтральності медіатора,
- розподілі відповідальності (медіатор несе відповідальність за процедуру, а учасники — за розв'язання конфлікту).

Медіація вчить нас усвідомлювати емоції, працювати з ними, йти на контакт з іншими людьми. Від звичного «карального» підходу ця техніка відрізняється тим, що дбає про потреби усіх учасників конфлікту. Замість відповіді на запитання: «Хто винен?» практика медіації пропонує відповіді на запитання: «Що можна зробити, аби виправити те, що сталося, і запобігти новим конфліктам?», – пояснює пані Єлизавета.

За словами регіонального координатора проекту в Хмельницькому районі Вінницької області Тетяни Шевчук обов'язковою умовою для створення шкільної служби порозуміння є відбір дітей, які хочуть стати медіаторами. А перед цим потрібно розповісти школярам про медіацію. Охочі заповнюють анкети, проходять спеціальний тренінг, складають тести і отримують сертифікати. І лише коли команда готова до роботи, керівник навчального закладу підписує наказ про створення служби порозуміння. У навчальних закладах, у яких створено ШСП, не почуєш грізних фраз: «Йди до директора!», «Приходь з батьками!» тощо, Якщо стається «надзвичайна подія» (наприклад, бійка), то замість архаїчної практики «лякати директором» педагоги пропонують звернутися до шкільної служби порозуміння. Медіатори проводять зустріч, учасники конфлікту обговорюють проблему, міркують, як її можна розв'язати мирним шляхом і як би вони діяли, якщо б ситуація повторилася.

Наталія Зикова регіональний координатор проекту, тренер-фасилітатор на Херсонщині, зазначає, що застосування програм примирення серед школярів є одним із дієвих способів установаження безпечного, комфортного середовища у навчальному закладі. Учителі шкіл, у яких функціонують ШСП, наголошують, що діти стали більш відкритими, доброзичливими, більше довіряють один одному.

ЧЕТВЕРТА НАЦІОНАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ EDCAMP UKRAINE

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від 09 липня
2018 р., с. 10-11;

- офіційного веб-сайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/news/uchitelstvo-za-shkolu-yak-prostir-bezpechnij-dlya-ditini-pedagogi-vstanovili-nacionalnij-rekord-u-harkovi-pid-chas-edcamp-ukraine-2018>,
<https://mon.gov.ua/ua/news/79-ukrayinskih-vchiteliv-vvazhayut-sho-sistemu-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogiv-potribno-reformuvati-doslidzhennya-edcamp-ta-mon>

Нещодавно в м. Харкові відбулася четверта національна конференція EdCamp Ukraine, найбільший освітній форум країни. В цьогорічній конференції взяли участь понад 1000 вчителів та експертів в сфері освіти з усієї України та 15 країн світу.

EdCamp (Спільнота відповідального вчительства) народилася в 2010 році в США. Американські вчителі створили альтернативний державному спосіб підвищення кваліфікації та професійного розвитку педагогів. За цей час EdCamp поширився у 32 країнах, однією з перших країн, яка приєдналася до американської ініціативи, стала Україна. Сьогодні українська спільнота EdCamp — найбільша у світі за межами США.

На площі Конституції в Харкові зібралися одночасно близько 600 освітян, щоб разом задекларувати: українське вчительство – за школу як простір, безпечний для дитини. За даними організаторів освітяни утворили п'ять символічних фігур, кожна з яких позначає той чи інший аспект безпеки школярів. Освітянський флешмоб цього року став рекордним, про це зафіксовано в Національній книзі рекордів України.

На завершення першого дня конференції для шкільних педагогів EdCamp Ukraine 2018 відбувся «Люд-арт». На якому спільнота відповідального вчительства з усієї України та ще 11 країн світу діляться найкращими педагогічними практиками й освітніми методиками, обговорюють способи реформування української школи та шляхи саморозвитку вчительства.

Долучилися до “Люд-арту” міністр освіти й науки Лілія Гриневич, співзасновниця світового руху EdCamp Хадлі Фергюсон, Уповноважений Президента України з прав дитини Микола Кулеба, представник Фонду народонаселення ООН в Україні UNFPA Каспар Пік, радник шести міністрів освіти Ізраїлю Яков Гехт.

За опитуванням 8427 педагогів з усієї України, яке проводило ГО " EdCamp Україна" разом із Міністерством освіти і науки України – “Навчати й навчатися: як і куди зростати українському вчительству”, 79% українських вчителів вважають, що систему підвищення кваліфікації педагогів потрібно реформувати й робити це має Міністерство освіти і науки України.

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич в своєму виступі на конференції EdCamp Ukraine 2018 наголосила: «Реформування варто починати зі скасування монополії обласних інститутів післядипломної освіти.

Закон «Про загальну середню освіту», якщо Верховна Рада прийме його восени, деталізуватиме відповідну норму Закону «Про освіту» та передбачатиме можливість для вчительства підвищувати кваліфікацію в неурядових організаціях. Ми сподіваємося, що нам вдасться закласти гроші на це у бюджеті на 2019 рік. Ми працюємо над цим із Міністерством фінансів. Як мінімум, ми розробимо критерії для всіх організацій, що займаються підвищенням кваліфікації шкільних педагогів. Перелік інституцій, котрі відповідатимуть критеріям, опублікуємо на сайті МОН, щоб педагоги змогли обирати. Таке навчання можна буде зарахувати до годин

підвищення кваліфікації. До речі, якщо закон приймуть, години зростуть удвічі».

Матеріали Четвертої національної конференції для шкільних педагогів (122 записи сесій, панельних дискусій, відкритих уроків і TED-talks) – доступні для безкоштовного перегляду за посиланням: <http://bit.ly/sessionedcampukraine2018>.

СТВОРЕННЯ МІЖВІДОМЧОЇ РАДИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від 09 липня
2018 р., с. 4,

«Освіта України» № 28 від 23 липня
2018 р., с. 2;

- єдиного веб-порталу органів
виконавчої влади України:

<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-stvoriv-radu-yaka-skoordinuye-fundamentalnu-i-prikladnu-nauku-v-riznih-vidomstvah-ta-ustanovah-ukrayini>,

- офіційного сайту НУХТ України:

<http://nuft.edu.ua/news/podiyi/v-ukran-z%E2%80%99yavitsya-mzhvdomcha-rada-z-koordinacz-fundamenta>

Кабмін Україні ухвалив рішення щодо створення Міжвідомчої ради, що координуватиме фундаментальні та прикладні дослідження. Рада зосередиться на тому, щоб і розвивати фундаментальну науку, й ефективно використовувати її результати у прикладних дослідженнях і науково-технічних розробках.

Зокрема, вона має відстежувати та давати рекомендації про те, як покращити передачу результатів досліджень у реальний сектор економіки, попередити дублювання тематики досліджень, створювати центри колективного користування науковим обладнанням тощо. Також рада має долучитися до організації комплексних міжвідомчих досліджень.

Завдання Міжвідомчої ради:

- створення ефективної системи координації роботи з розвитку фундаментальних і прикладних досліджень;
- підготовка пропозицій з використання результатів фундаментальних досліджень у прикладних дослідженнях і науково-технічних розробках в усіх галузях економіки;
- сприяння організації наукових зв'язків між різними відомствами та установами, взаємодії науки та освіти, розширенню зв'язків науки з виробництвом;

- сприяння міжнародному науковому співробітництву, інтеграції української науки у світовий науковий та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів.

Уряд затвердив склад ради: її очолюють два співголови, якими за посадами є міністр освіти і науки та президент НАН України. До ради увійдуть представники галузевих академій наук, Наукового комітету Нацради з розвитку науки і технологій, МОЗ, Мінекономрозвитку, Міноборони, інших міністерств, наукових установ, громадських організацій. Персональний склад найближчим часом має бути затверджено НАН спільно з МОН України.

ГРАНТОВА ПІДТРИМКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 28 від 23 липня 2018 р., с. 5;

- єдиного веб-порталу органів виконавчої влади України:

<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-stvoriv-nacionalnij-fond-doslidzhen-yakij-davatime-granti-na-nauku-z-2019-roku>,

- сайту редакції газети Голос України <http://www.golos.com.ua/article/303608>

*Я вірю в гідне майбутнє української науки
Максим Стрїха*

Нещодавно рішенням Кабінету Міністрів України створено Національний фонд досліджень, який із 2019 року має розпочати грантову підтримку наукових розвідок та розробок.

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич зазначає: «Створення дієвого механізму конкурсного фінансування науки, що має досягти 40% від загального обсягу бюджетного фінансування науки, – одна з ключових рекомендацій ЄС, що були надані за результатами незалежного зовнішнього аудиту науково-інноваційної системи України. Ця рекомендація йде поруч із твердженням європейських експертів, що реформи мають спиратися на твердий намір влади виконати свої зобов'язання щодо збільшення фінансування. Уряд виконує свої зобов'язання, фінансування науки за останні два роки збільшилось на 69%. Однак в Україні досі не існувало інституції подібного формату, яка могла б надавати гранти на дослідження і розробки на умовах відкритих конкурсів і незалежно від відомчих ознак. Така штучна сегментація наукової сфери обмежує не лише наукову конкуренцію, а й можливості міжвідомчої кооперації».

Міністр підкреслила, що в усіх розвинених країнах існують грантові інституції, завданням яких є підтримка на грантовій основі проєктів

найкращих досліджень і розробок на умовах відкритих конкурсних відборів. За словами Гриневич фонд утворюється як незалежна неприбуткова бюджетна установа. Його основним завданням стане грантова підтримка фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень і науково-технічних експериментальних розробок.

Основні напрями, за такими працюватиме Нацфонд досліджень:

- безпосереднє виконання наукових досліджень та розроблень;
- сприяння науковій співпраці, науковій мобільності, зокрема наукове стажуванням наукових працівників, у тому числі й за кордоном;
- розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок;
- розвиток дослідницької інфраструктури;
- підтримка проектів молодих учених;
- популяризація науки тощо.

Зі слів міністра, принципове завдання – не просто створити фонд, а наповнити його якісно новим змістом, прозорими процедурами для функціонування та фінансування проектів. Створена така структура, щоб повноваження в межах Фонду були логічно розподілені та мінімізували конфлікти інтересів.

За словами заступника міністра освіти і науки Максима Стріхи створення фонду – це не панацея. Адже є ще два дуже важливі завдання. Перше: посилення інституційної спроможності університетської науки. І тут у міністерства є своє ноу-хау – запровадження базового фінансування університетів. Над цим ми зараз працюємо, нещодавно відбулося засідання робочої групи з відпрацювання методики атестації наукової роботи ЗВО. І впровадження фонду а також реформування академій мають ґрунтуватися на довірі.

Максим Стріха наголошує, щодо реформи академії – ситуація дуже складна. Бо, фактично, широка дискусія так і не розпочалась: активно обговорювали це питання люди, які настроєні радикально, а в самій академії до цього часу говорити про майбутнє вважалося непристойним. Але без широкої дискусії можливі лише «келійні» рішення, котрі виробляють вузькі групи, які тяжко буде імплементувати і які в кінцевому підсумку можуть виявитися неоптимальними. А зволікати з такою дискусією означає наражатися на ризик колапсу всієї системи.

ФІНСЬКА ПІДТРИМКА РЕФОРМИ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

За матеріалами:

*- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 29 від 30 липня
2018 р., с. 2;*

*- офіційного інтернет-представництва
Президента України Петро Порошенко:*

<https://www.president.gov.ua/news/prezident-pidpisav-zakon-shodo-realizaciyi-proektu-finska-pi-48826>,

- мультимедійної платформи іномовлення України «Укрінформ»:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2503233-porosenko-shvaliv-ugodu-z-finlandieyu-pro-pidtrimku-skoli.html>

Нещодавно Президент України Петро Порошенко підписав Закон України «Про ратифікацію Угоди між урядом України та урядом Фінляндської Республіки про реалізацію проекту «Фінська підтримка реформи української школи», ухвалений Верховною Радою 3 липня 2018 року. Відповідний документ між кабінетами міністрів двох країн було підписано 5 березня у Києві.

Наголошується, що документ є правовою основою для ефективної реалізації проекту «Фінська підтримка реформи української школи» та залучення коштів технічної допомоги уряду Фінляндії на підтримку реформування загальної середньої освіти в Україні.

Угода передбачає надання Україні Фінляндією шести мільйонів євро безповоротної допомоги.

За словами міністра освіти і науки Лілії Гриневич, ці гроші підуть на підвищення кваліфікації вчителів, зокрема на модернізацію підготовки педагогічної освіти в університетах; на розробку електронних навчальних матеріалів для національної електронної платформи, а також для забезпечення комунікації щодо питань реформи з усіма зацікавленими особами.

УТВОРЕННЯ, РЕОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЛІКВІДАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ НАУКОВИХ УСТАНОВ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 29 від 30 липня 2018 р., с. 2;

- офіційного веб-сайту МОН України:

<https://mon.gov.ua/ua/news/k-stvoryuvatimut-reorganizovuvatimut-ta-likvidovuvatimut-derzhavni-naukovi-ustanovi-u-vidanni-nacionalnih-galuzevih-akademij-nauk-kmu-zatverdiv-poryadok>

Кабінет Міністрів України затвердив порядок, де визначено як створюватимуть, реорганізуюватимуть та ліквідуватимуть державні наукові установи (організації та підприємства), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук. Відповідну постанову було прийнято на засіданні Кабміну 26 липня 2018 року.

Поширюється також цей Порядок на установи (організації та підприємства), що є у подвійному підпорядкуванні національній галузевій академії наук і центральному органу виконавчої влади. Інші державні наукові установи керуються документом, який уряд затвердив 4 липня 2018 року.

Утворення, реорганізація чи ліквідація державних наукових установ має обов'язково погоджуватися з Кабінетом Міністрів України за поданням національної галузевої академії наук.

До подання додаються: клопотання національної галузевої академії наук із обґрунтуванням щодо створення (реорганізації, ліквідації) державної наукової установи (організації, закладу, підприємства); рекомендації (за наявності) Міжвідомчої ради з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні при Національній академії наук України.

Державна наукова установа, що перебуває у віданні національної галузевої академії наук, вважається створеною, реорганізованою чи ліквідованою з дня внесення відповідних даних про неї до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань.

САМООЦІНЮВАННЯ ШКІЛЬНОЇ РОБОТИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 29 від 30 липня
2018 р., с. 8-9;

- офіційного сайту Інституту
педагогіки НАПН України:

<http://undip.org.ua/info/7348/>

Нещодавно відбувся семінар «Оцінювання діяльності шкіл. Досвід Литви» в рамках роботи Державної служби якості освіти України спільно з науковцями НАПН України та експертами щодо створення Стандартів та Методичних рекомендацій щодо забезпечення якості освіти в Україні та оцінювання діяльності закладів загальної середньої освіти (Розділ 5. Закону України «Про освіту»).

У семінарі взяли участь представники МОН України, НАПН України, співробітники Державної служби якості освіти України, представники науки і освіти Києва та регіонів (працівники органів управління освіти, методисти, керівники закладів освіти, вчителі та інші фахівці). Від Інституту педагогіки у семінарі взяла участь провідний науковий співробітник відділу економіки та управління ЗСО, кандидат педагогічних наук, Президент АКШУ Олена Онаць.

Голова служби Руслан Гурак розповів про стратегічні плани Державної служби якості освіти України та співпрацю з Національним агентством з оцінювання шкіл Литовської Республіки.

Директор Національного агенства з оцінювання шкіл Литовської Республіки Відмантас Юргайтис представив Національне агенство з оцінювання шкіл: місію, повноваження, структуру та систему забезпечення якості загальної середньої освіти в Литовській Республіці, зокрема, зовнішнє оцінювання. Головна місія Національного агенства – допомогти Міністерству освіти забезпечити якість освіти. Функції – допоміжна і консультативна.

Методист відділу самооцінювання шкіл Національного агенства Єлизавета Тумловська висвітлила питання самооцінювання шкіл у Литовській Республіці: зміст, критерії, процедури, інструментарій оцінювання. Результати і наслідки оцінювання закладів освіти, заходи з покращення їх діяльності.

Дискусія виявилась дуже жвавою. Питань в українських колег було дуже багато. Цікавим для українських освітян і науковців є позиція литовських колег з Національного агенства про те, що школам потрібно довіряти. Оцінювання здійснюється на довірі, консультуванні, самооцінюванні. Зовнішнє оцінювання не може ініціювати Національне агенство. Це повноваження засновників або муніципалітету. Найголовніше те, що роблять литовські колеги, і це треба врахувати в Україні, це заохочення шкіл до покращення якості освіти і всієї освітньої діяльності, а не покарання. Ст. 64 Закону «Про освіту» Литовської Республіки «Нагляд за освітою» передбачає допомогу школі у забезпеченні доступу до освіти. Щоб шкіл було стільки і різних, скільки потрібно для замовників освітніх послуг. Тому агенство здійснює моніторинг, консультування керівників шкіл, зовнішнє оцінювання. При зовнішньому оцінюванні виділяється десять сильних сторін школи і п'ять – з напрямків, які необхідно покращити. Директор Національного агенства наголосив, що страх не дає нічого доброго, тому каральні санкції не використовуються.

СТАРТУВАВ ОНЛАЙН-КУРС З НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 30 від 06 серпня
2018 р., с. 1, 10-11;

- українсько-польського проекту нова
українська школа:

<http://nus.org.ua/news/startuvav-onlajn-kurs-z-nedyskryminatsijnogo-pidhodu-u-navchanni/>,

- сайту ГО «Студена»:

<https://studena.org/kurs-nedyskryminatsijnyj-pidhid-u-navchanni-startuvav/>,

Громадська організація «Студена» у партнерстві з освітньою платформою EdEra розробили онлайн-курс «Недискримінаційний підхід у навчанні» який стартував на платформі EdEra – у ньому не лише йдеться про дискримінацію як явище та її види, що можуть мати місце у школі, а й докладно висвітлюються поняття булінгу та методи проти дії цькуванню.

Онлайн-курс для освітян пояснює поняття дискримінації, толерантності, рівного ставлення до дитини та поваги до найрізноманітніших проявів людської особистості. Толерантності не можна вчитися з чужих слів: її можливо лише «тренувати» у повсякденному житті, серед інакших – за кольором шкіри, етнічним походженням, релігійними переконаннями, статтю тощо. Упередження, що можуть призвести до дискримінації, дитина переймає від дорослих не тільки вдома, а й у школі.

Анастасія Мельниченко координатор курсу, голова громадської організації «Студена», що долучилася до створення курсу, у вступному слові пояснює: «Якщо шкільна адміністрація не хоче пускати в клас дитину з особливими освітніми потребами, а вчитель каже, що діти з аутизмом «хворі на голову», чи буде учень ставитися до них як до рівних? Так у людей з'являються упередження й стереотипи. Коли ми виростаємо, то надягаємо окуляри упередження – але довкола нас багато різних людей, і всі вони мають право на повагу та гідне життя. Проте часто наші окуляри упередження можуть цьому завадити. Адже коли людина вважає когось гіршим або – що комусь не місце поруч із «нормальними» людьми, – тут уже півкроку до цькування і насильства... Наш курс – це спроба надягнути нові окуляри: вони допоможуть розгледіти моменти несправедливості, утиску, дискримінації. Ці окуляри змусять бачити спершу людину, а не її хворобу, майновий стан, віросповідання тощо. Ми віримо, що цей курс допоможе зробити школу середовищем, де затишно та безпечно кожній дитині. Адже геть усі діти заслугують на щастя».

Курс складається із чотирьох модулів. Керівник програм нових медіа ГО «Інтерньюз-Україна» Віталій Мороз читає лекції у першому модулі – «Критичне сприйняття інформації». За його словами Інтернет відіграє величезну роль у формуванні цілей освіти та визначенні способів отримання знань – він має навчальні курси і віртуальні екскурсії по музеях світу, проте водночас є середовищем, де поширюється неправдива інформація, відбувається розпалювання міжетнічної ворожнечі, тролінг і булінг... Віталій Мороз зазначає, що у викладацькому колективі мають бути люди, здатні відмежувати правдиву інформацію від чуток, домислів, фальсифікацій. Саме вчителі повинні навчати учнів відрізняти правду від неправди – це і є розвитком критичного мислення молоді.

Медіа-експерт в окремих лекціях пояснює, як нами маніпулюють за допомогою телебачення («Воно взагалі не для розумних людей: це різновид «гарячих медіа», що апелюють більше до емоцій, ніж до розуму»), та розповідає, як розрізнити неправдиву інформацію, а саме: не довіряти малознайомим сайтам і посиланням на ненадійні джерела, насторожено

ставитися до сенсаційних заголовків та емоційних закликів до дії. Віталій підводячи підсумки зазначає, що медіаграмотність починається зі простого – з уміння ставити запитання щодо джерел інформації – це і є критичне мислення, яке ви формуєте у школярів.

Лариса Денисенко, правозахисниця, посланець доброї волі ООН з питань толерантності в Україні переконана що українську родину руйнує домашнє насильство, невміння порозумітися, слухати та поважати одне одного. За словами Денисенко боротися з "ксенофобозавром" допомагають не тільки державна політика, законодавство, судова практика, а й культура і освіта. Культурна людина ніколи не дозволить собі публічно принижувати людину за інакшість. Навіть якщо сприйняти цю інакшість їй важко.

П'ЯТЬ КЛЮЧОВИХ ЗМІН ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 30 від 06 серпня
2018 р., с. 2;

- офіційного веб-сайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/news/golovne-ditina-ta-yiyi-rozvitok-tomu-ukrayinske-pozashkillya-maye-zminitis-gendirektor-direktoratu-inklyuzivnoyi-ta-pozashkilnoyi-osviti-larisa-samsonova>

*Головне – дитина та її розвиток, тому українське позашкілля має змінитись
Лариса Самсонова*

Генеральний директор директорату інклюзивної та позашкільної освіти МОН України Лариса Самсонова повідомила, що Міністерство освіти і науки України пропонує п'ять ключових змін позашкільної освіти, які включають у себе питання від створення нової моделі фінансування до модернізації змісту.

Ключові зміни позашкільної освіти:

- нова модель фінансування позашкільної освіти,
- нова система моніторингу,
- визнання результатів позашкільної освіти,
- модернізація змісту позашкільної освіти,
- ринкова конкуренція у позашкіллі.

За словами генерального директора, найголовнішою зміною має стати нова модель фінансування позашкілля. Зараз кожен окремий заклад позашкільної освіти фінансується з місцевих бюджетів, надалі пропонується запровадити принцип «гроші ходять за дитиною». Щоб направляти кошти на конкретні послуги, а не «стіни». Розглядається введення у позашкіллі вичерпного ваучера, а саме: ваучер містить у собі певну кількість послуг у позашкіллі, які держава надає для школяра безкоштовно. Школяр зможе

скористатися ваучером не тільки у державному закладі позашкільної освіти, але у будь-якій іншій, зокрема, приватній установі.

Гендиректор наголосила: «Мета МОН – побудувати цілісну, гнучку та максимально адаптивну до реалій нового часу систему освіти. Позашкілля – дуже важливий елемент цієї системи і держава несе відповідальність за її розвиток. Проте для того, щоб щось розвивати, створювати адекватні стимули, потрібні дані, на основі яких можна зробити висновки про стан системи, її потреби та проблеми. Зараз таких можливостей ми не маємо, і впровадження системи прозорого та ефективного моніторингу якості позашкільної освіти має це змінити».

Керівниця директорату зауважила, що розглядається можливість зарахування результатів позашкілля у школах – такі можливості відкриває новий Закон «Про освіту». Також вона додала, що зміною стане модернізація змісту позашкільної освіти: планують оновити програми позашкільних закладів, розширити напрями гуртків тощо. Л. Самсонова наголошує, що коли буде впроваджено ці зміни, можна буде говорити про ринкову конкуренцію у галузі: у її межах заклади позашкільної освіти зможуть розширювати спектр своїх послуг. Вона зазначає: «Усі пропонувані зміни МОН обов'язково представить для широкого громадського обговорення. Також триває низка їх обговорень із ключовими стейкхолдерами».

УЧИТЕЛЬ МАЄ БУТИ ДРУГОМ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 31 від 13 серпня
2018 р., с. 7;

- сайту «Всеосвіта»

<https://vseosvita.ua/library/unikalnist-ludini-rozvitok-samopovagi-povaga-i-tolerantne-stavlenna-do-insih-ludej-uminna-pracuvati-razom-55513.html>

За оцінками фахівців, на привеликий жаль сьогодні дуже багато булінгу, дитячої агресії. Учні втрачають інтерес до школи не у третьому чи четвертому класі, а вже починаючи з першого. За словами освітніх експертів діти розучилися вчитися, до шкільних і домашніх завдань почали ставитись як до каторги через непомірне навантаження. Щоб отримати гарну оцінку вони «зазубрюють» ту чи іншу тему, аби забути здобуті в такий спосіб знання ще до того, як пролунає дзвоник на перерву.

За словами Анни Царик, учителі початкових класів спеціалізованої школи №125, завдяки змінам у навчальному процесі вчитель може змінити підхід до дітей, ураховуючи особистість кожного. Під час ранкових зустрічей навчити їх бути відкритішими, комунікабельнішими, не закриватися в собі, усвідомити, що кожна проблема має вирішення. Нова українська школа вчить поважати маленьку людину, адже з малого виходить велике. Анна

наголошує, що учням учителі можуть запропонувати іншу модель, яка зробить із них не так «знаючих», як «думаючих», «мислячих» – як того вимагають сучасні реалії. Завдяки цьому учитель має можливість стати для учнів наставником, тобто – це рівність прав дорослого і дитини. За її словами учитель відходить від жорстких рамок, педагоги отримують більше свободи і творчості, учень і вчитель зможуть емоційно розкритися. Вона переконана, що діти краще адаптуватимуться до школи, бо потраплять не до авторитарної, а до розвивальної системи. Інтегровані уроки допоможуть школярам краще адаптуватимуться до реального життя: вони більше працюватимуть у групах, робитимуть проекти, їхня ініціативність усіляко заохочуватиметься. Царик акцентує: «Дуже важливо, що першокласникам не задаватимуть домашніх завдань, не ставитимуть оцінок. А у другому – четвертому класах оцінювати учнів будуть лише з кількох дисциплін. Я сподіваюся, що завдяки цьому вони не страждатимуть від нервового перенапруження і зривів, не хотітимуть, аби навчання скоріше закінчилося. Натомість – будуть спокійними, розсудливими, а найголовніше – щасливими. А батьки зможуть більше часу приділяти своїм дітям. Адже в новій українській школі головне і те, щоб і батьки брали активну участь у житті й навчанні своєї дитини. Адже в основі навчання – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учитель має бути другом, а родина – залучатися до побудови освітньої траєкторії дитини».

ІДУЧИ, ЗАЛИШИТИ СВІТЛО, – ЦЕ БІЛЬШЕ, НІЖ ЗАЛИШИТИСЬ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 30 від 13 серпня
2018 р., с. 1,13;

- офіційного сайту навчально-виховного
комплексу «Павлиська загальноосвітня
школа I-III ступенів – ліцей імені
В. О. Сухомлинського»:

http://suhomlschool1.at.ua/index/vchiteli_premetniki/0-40

У кожного з нас був перший учитель. Я відчуваю: як пощастило дітям, батькам, учителям які спілкувалися й зростали духовно з Василем Олександровичем Сухомлинським.

Володимир Нестеренко, учитель біології Павлиської середньої школи в інтерв'ю спеціальному кореспонденту газети «Освіта України» Наталії Кулик згадує сторінки свого дитинства, зігрітого цією дивовижною людиною: як відвідував організовані ним гуртки – «Умілі руки», ляльковий театр, художнє читання, гурток кролиководів. Як їздили школою у «підшефну» військову частину або виступали перед селянами: спочатку Сухомлинський читав

лекцію, потім діти давали концерт. Як любили його уроки історії, котру він викладав у сьомому класі, й не розуміли, як можна прийти на урок непідготовленим. Володимир Андрійович наголошує, що Василь Олександрович завжди вимагав знань, але винятково своїм авторитетом, без будь-яких покарань, майже не ставив двійок, ніколи не підвищував голос, завжди був спокійним і врівноваженим. Також він пригадує, як директор щоранку зустрічав дітей на порозі Павлиської «школи радості»: «Обов'язково звернеться, запитає, як справи, як настрої, завжди з посмішкою. Завжди поцікавиться і щось порадить. Він був дуже людяний... Уважний до дітей учителів – бо розумів, що педагоги не мають стільки часу, аби приділяти достатньо уваги власним дітям і належно їх виховувати. Тому обов'язково і зустрічався, і спілкувався з нами. Ми були читачами його величезної бібліотеки. Василь Олександрович завжди питав, що сподобалося, що найбільше запам'яталося з неї.»

За словами Володимира В. Сухомлинський – людина тактовна, ввічлива, витримана, уважна, готова прийти на допомогу і зрозуміти іншого, він навчав людяності, чуйності, поваги та уваги до людей. «Він учив нас бути людьми причому абсолютно всіх – і вчителів, і учнів», – зазначив, В. Нестеренко.

Володимир Андрійович зазначив, що вирішив стати вчителем, відколи усвідомив, «що треба кимось ставати». Школа, каже, була другим домом, тож він і не уявляв себе ніде більше. І не лише тому, що батьки були педагогами. «Батьки – то батьки, а учителем, зразком для мене завжди був Сухомлинський. Тож, звичайно, його виховання теж вплинуло на вибір професії», – говорить пан Володимир.

Книга Василя Олександровича «Сто порад учителю» стала для вчителя біології настільною: «Я вважаю, що цю книгу треба читати усім вчителям – постійно, весь час. Як молодим, так і досвідченим. Тому що скільки її не перечитуєш – завжди знаходиш щось нове. Там передбачені буквально усі можливі ситуації, дані відповіді на всі питання, дуже багато цінних порад. Хтось із депутатів, пригадую, казав, що, мовляв, у цій книзі «присутнє комуністичне виховання». А він сам її читав?! Думаю, що ні. То спочатку хай сам прочитає – і побачить, які там принципи виховання і яка глибина».

ЯКІСНО НОВА ОСВІТА, ЩО ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ПАРТНЕРСТВІ ТА ВЗАЄМОПОВАЗІ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 32 від 20 серпня
2018 р., с.1, 5;

- веб-сайту «Моя Освіта»:

<https://my.osvita.net/About.aspx>

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич в інтерв'ю головному редактору газети «Освіта України» Максиму Короденко розповідає про взаємозв'язок освітньої реформи і реформи децентралізації, державні субвенції та їх освоєння у регіонах, а також – про мотивацію і дії, завдяки яким стануть можливими якісні зміни.

За словами міністра процес децентралізації без освітньої складової так само неможливий, як реформа освіти без децентралізації. Зараз ці дві реформи ідуть назустріч одна одній. Важливо, аби так тривало й далі. Зв'язок між освітою та децентралізацією можна спостерігати на прикладі створення опорних шкіл. Планувалося, що опорна школа стане ініціативою нових об'єднаних територіальних громад, які будуть зацікавлені у побудові якісної освіти для своїх дітей. Близько 30% опорних шкіл створені саме в ОТГ.

Гриневич зазначає, що опорні школи — це нова якість української освіти. Ми оснащуємо їх природничо-математичними кабінетами, забезпечуємо підтримку в закупівлі автобусів. У близько 95% опорних шкіл забезпечено архітектурну доступність для дітей з особливими потребами. «Якщо ми хочемо побудувати якісно нову освіту, що ґрунтується на партнерстві та взаємоповазі, ми маємо продовжувати рухатися в заданому напрямі. Працюючи над помилками, не випускаючи з поля зору головну ціль – нові освіта та суспільство для наших дітей», – акцентує міністр.

Міністр освіти і науки України наголошує: «Ця реформа — комплексна, тому її неможливо провести без синергії зусиль уряду, місцевих органів самоврядування, адміністрації шкіл та передусім без учителя, від якого безпосередньо залежить, чи будуть діти з 1 вересня навчатися за новими методами.

Як стверджує Л. Гриневич, необхідно рухатися поступово: «Які тут були ключові завдання міністерства? Перше – затвердження нового Державного стандарту початкової освіти та типових програм на його основі. Ми це здійснили. Друге – пілотування державного стандарту в 100 школах України. Це також ми зробили і робитимемо далі для класу. Третє – підвищення кваліфікації 22 тисяч основних учителів першокласників (колись їх називали «класоводами») та 18,5 тисячі вчителів іноземних мов. Цей етап пройшов успішно, за що я вдячна усім нашим партнерам, які допомагали його здійснювати.

Також ми розуміємо, що навантаження на вчителів, які входять у реформу, буде колосальним, тому зафіксували для них обов'язкову надбавку за престижність на рівні 20%.

Ключовим і найголовнішим обов'язком місцевої влади у цій реформі є забезпечення умов для навчання. І ми як урядовці розуміли, що повністю їм упоратися із цим самостійно буде важко, тому дали свою допомогу.

Загалом на Нову українську школу через різні субвенції в 2018 році держава передбачила майже 2 мільярди – 1 869 749 000 гривень».

ЛІДЕР З ОСВОЄННЯ ДЕРЖСУБВЕНЦІЇ НА НУШ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 32 від 20 серпня
2018 р., с. 7;

- мультимедійної платформи
іномовлення України «Укрінформ»:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2515693-u-mon-nazvali-lidera-z-osvoenna-derzsubvencii-na-novu-ukrainsku-skolu.html>

За даними радника міністра освіти і науки України Івanni Кoберник, Сумська область є лідером в Україні з освоєння державної субвенції на нову українську школу: «Кабінет міністрів за ініціативою МОН ще в квітні виділив 1 мільярд гривень на новий освітній простір для Нової початкової школи. Області витратили ці кошти дуже нерівномірно, є лідери, а є відверті аутсайтери, в яких кошти просто лежать на рахунках, замість бути потраченими на покращення умов навчання наймолодших школярів. Бо за роки безгрошів'я місцеві влади розучилися витратити кошти... Найбільше коштів розподілила і витратила лише одна область – тиха, непримітна, непомічена раніше в лідерах Сумська», – написала Кoберник.

Як стверджує директор Департаменту освіти і науки Сумської облдержадміністрації Вікторія Грoвoвa, готуватись до успішної реалізації реформи область почала ще з осені минулого року, а результати не змусили себе чекати завдяки консолідації зусиль на регіональному та місцевому рівнях : «З державної субвенції нам перепало 25 мільйонів 224,8 тисяч гривень. Загалом наша область вже освоїла 36 мільйонів 430,9 тисяч гривень – це кошти держсубвенції та додаткового співфінансування міст, районів та ОТГ. Вдалося це завдяки тому, що місцеві бюджети пішли назустріч реформі, і органи місцевого самоврядування оперативно виділили додаткові кошти для співфінансування. Область закупила дидактичних матеріалів на суму понад 10 мільйонів гривень; меблів – на таку ж суму; комп'ютерного обладнання – на 5 мільйонів 45 тисяч гривень», – зазначила посадовець. За її словами, коли тільки була прийнята урядова постанова щодо виділення субвенції, ще до проведення сесії обласної ради на місця було доведено, скільки коштів на нову школу треба додатково виділити з місцевих бюджетів: «Як тільки пройшла сесія, вже у травні місцеві бюджети практично всі виділили спів фінансування», – зазначила радник міністра.

ТВОРЧІ Й ВІДПОВІДАЛЬНІ ЛЮДИ – СПРАВЖНІ ГЕНЕРАТОРИ ЗМІН

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 32 від 20 серпня,
с. 1, 8-9;

- Українсько-польського проекту *Нова українська школа*:

<http://polishproject.nus.org.ua/standart-tvorhosti/>

Заступник директора Інституту модернізації змісту освіти, співавтор Державного стандарту початкової освіти Роман Шиян стверджує, що головне це надихнути вчителів і подолати їхні можливі побоювання: відбулося ґрунтовне, безпрецедентне за останні роки масове навчання вчителів початкової школи, і швидкий темп упровадження реформи може бути комфортним не для всіх.

Співавтор держстандарту зазначає, що запропоновані вчителям пілотних класів НУШ – модельна навчальна програма для першого класу та навчально-методичні матеріали лише взірець, який, у принципі, творчий і сучасний учитель може і не використовувати.

За словами Шияна далеко не всі вчителі схильні до такої творчості, але робиться все, аби спонукати їх до цього. Водночас надаються й готові рішення, якими можуть користуватися педагоги: «Учитель повинен відважно захищати своє право на творчість і, так би мовити, інтимність навчального процесу. Є модельні навчальні програми, рекомендовані міністерством і розробниками державного стандарту, і вчитель на підставі програм, маючи беззастережне право власної творчості, працює щодня з дітьми. Є рамковий документ, і вчитель разом з дітьми шукає найкращі шляхи його втілення».

Основний мотив НУШ, – наголошує він, – полягає в тому, щоб учительські спільноти створювали власні підходи, які відповідали б, з одного боку, їхньому баченню, а з іншого – потребам конкретного класу, саме цих, а не «віртуальних» учнів.

Роман Шиян вважає створення нових спільнот прогресивного вчительства чи не найбільшим досягненням пілотування першого класу НУШ: «Чітко централізовані системи працюють значно гірше, ніж розгалужені. Дуже інтенсивна робота проводилася на рівні кожної області – учителі й координатори зустрічалися, часто в неформальній обстановці, створювали групи у соціальних мережах, разом вирішували проблемні питання. Саме ці творчі й відповідальні люди є справжніми генераторами змін. Найголовніше – це взаємодія: не конкурувати з колегами, не «закривати» те, що ти придумав, а спільно шукати вдалі рішення. І – ділитися, щедро ділитися. Тоді поділяться й інші колеги».

Роботу з батьками Роман Шиян вважає надважливою. Адже частина батьківства насторожено ставиться до всеохопного старту НУШ. Треба спілкуватися, розповідати, доводити, що такі страхи є марними.

Робота над держстандартом базової освіти триває. Заступник директора Інституту модернізації змісту освіти наголошує, що нова редакція цього об'єднаного документа, опублікована у січні цього року, дуже добре співвідноситься зі статтями нового Закону «Про освіту»: – У новому документі прямо сказано, що ці рамки є основою для оцінювання – власне, компетентнісного оцінювання, не знанневого. Тобто, передусім оцінюються вміння. Адже знання «заховані» у вмінні: людина не може вміти, не знаючи. З іншого боку, знати, не вміючи – це теж нонсенс, адже кому потрібні «мертві» знання? Навіть якщо ти щось зазубрив і гарно склав іспит, то без використання цих знань на практиці вони скоро забудуться. Натомість застосування на практиці актуалізує їх, робить корисними – це і є «сіль» компетентнісного підходу.

НОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 26-27 від 20 серпня
2018 р., с. 12;

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 33-34 від
03 вересня 2018 р., с. 7;

- офіційного веб-сайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/tag/novij-osvitnij-prostir>

Спільний проект Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства і Міністерства освіти і науки України «Новий освітній простір» є однією зі складових освітньої реформи. Проект НОП передбачає проведення комплексних заходів щодо:

- енергоефективності будівель;
- використання яскравих та креативних дизайнерських рішень;
- закупівлі обладнання та програмного забезпечення;
- проведення швидкісного інтернету та встановлення Wi-Fi;
- створення умов для інклюзивного навчання дітей.

Розроблені й постійно оновлюються рекомендаційні матеріали для органів місцевої влади щодо впровадження принципів Нового освітнього простору у школах по всій Україні. Вони доступні на сайті <https://dfrr.minregion.gov.ua> і передбачають рекомендаційні вимоги до:

- енергозбереження та теплоізоляції будівель навчальних закладів;

- оновлення зовнішнього та внутрішнього дизайну (класів, коридорів, зони відпочинку, спортивної та актові зал, бібліотеки, їдальні, санітарних приміщень);

- технічного оснащення та комп'ютерного обладнання;

- облаштування пришкольньої території;

- облаштування умов доступності та інклюзивного навчання дітей.

Мета створення НОПу – забезпечити школи сучасним обладнанням, впровадити енергоефективність і безбар'єрність, створити мотивуючий дизайн шкільного середовища і ззовні, й усередині. Адже це заохочуватиме дітей навчатись і отримувати всебічний розвиток, зауважує віце-прем'єр-міністр – міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Геннадій Зубко.

Психолог Наталія Холоденко зауважує, що мотивуючий простір (і стіни, і меблі, й обладнання) може покращити сприйняття інформації на 30–40 відсотків.

Ремонти роблять у багатьох школах, вкладають державні кошти, але буває, що у результаті виходять «казарми», – розповідає психолог. – Я бачила різні проекти нових українських шкіл – і вдалі, й невдалі. Наприклад, клас із яскраво-рожевими стільцями. Це не дуже корисно для психіки дітей. За 5 хвилин перегляду фотографії я вже втомилася. Так, люди будуть робити помилки, але це не означає, що нічого не треба змінювати. Проводячи ремонт, можна куити одну фарбу, а можна – чотири різні. Це ті самі гроші, але простір буде принципово іншим. Естетика – це об'єктивна річ, яка створює наш настрій, а якщо змінюється настрій, то змінюється і сприйняття інформації. Крім того, мотивуючий простір підвищує самооцінку – як учнів, так і вчителів.

У Мінрегіоні сподіваються, що до кінця 2018 року кількість шкіл перевищить 300. І це будуть не просто яскраві будівлі, а як мінімум – 100000 щасливих школярів.

Одним із перших закладів, який було оснащено за принципами НОП, став Путрівський НВК Васильківського району. За словами голови Васильківської РДА Владислава Одинеца, за його прикладом нині оснащують низку закладів району: «Ми визначили основні пріоритети. Мотивуючий простір – зробили зовнішні фасади, озеленення території, внутрішній дизайн. Технологічність – закупаємо інтерактивні дошки для початкової школи, а для основної – STEM-лабораторії й лінгафонні кабінети. Безпека – відеонагляд, як зовнішній, так і внутрішній. Цікава особливість: встановлюємо новітні турнікети, з допомогою яких батьки можуть контролювати, чи перебуває дитина у школі. Обов'язково проводимо енергоаудит будівель. Окрему увагу иридділяємо оснащенню вчительських кімнат».

